

การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึก
ในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

THE INTEGRATIVE BUDDHISM PRINCIPLES TO LEAD THE PROFOUND
PUBLIC ADMINISTRATION TO BUILD THE
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA INTELLECTUAL CAPITAL
THROUGH HIGHER LEARNING AND READY TOWARD AEC

บุญทัน ดอกไธสง * สุริยา รักษาเมือง ** ประเวศน์ มหารัตน์สกุล ***

Boonton Dockthaisong, Suriya Raksamueng, Pravej Maharattanasakul

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบูรณาการพุทธธรรมนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการพุทธธรรมนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 3) เพื่อนำเสนอหลักรัฐประศาสนศาสตร์เชิงพุทธธรรมเพื่อบริหารภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการพัฒนาทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสานวิธี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางพุทธศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ 18 รูป/คน และใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 400 รูป/คน ที่เป็นตัวแทนประชากร 6000 รูป/คน ในจำนวนนี้เป็นประชากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 5,000 รูป/คน และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 1,000 รูป/คน ในส่วนข้อมูลคุณภาพนำมาวิเคราะห์เชิงตรรกะ ส่วนข้อมูลปริมาณนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม

* Department of Political science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Master's Degree Program Business Administration (MBA) College of Management University of Phayao.

สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ทำความเข้าใจเรื่องที่
ศึกษาวิจัยและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและผล

ผลการวิจัย

1) พบหลักพุทธธรรม 9 ประการ เพื่อการบริหารงานภาครัฐ ได้แก่ 1.1) พุทธบริหารที่มี
เป้าหมายเป็นอุดมการณ์ 1.2) พุทธองค์การ ได้แก่หลักการทำงานร่วมกัน 1.3) การวางแผนเชิงพุทธ
โดยยึดหลักอริยสัจ 1.4) ความเชี่ยวชาญเชิงพุทธ มอบอำนาจให้กับผู้มีความสามารถ
1.5) การบริหารความขัดแย้งเชิงพุทธ 1.6) พุทธบริการ โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 1.7) พุทธจริยธรรม
มาภิบาล 1.8) พุทธสปปายะ อยู่ในปฏิรูปประเทศ 1.9) สมฤทธิผลเชิงพุทธ ความสงบสันติสุข

2) พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการ ได้แก่ การประเมินความต้องการในการศึกษา
ระดับสูงตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรใหม่ (x6) การบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักการ
บริหารภาครัฐ (x3) การนำเสนอหลักการและกระบวนการบริหารภาครัฐ (x2) การออกแบบ
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร(X5)และหลักพุทธธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในสาขารัฐประศาสนศาสตร
(x4) สามารถใช้พยากรณ์การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารภาครัฐอย่างลุ่มลึกใน
การศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคม
อาเซียน (Y) ได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (R^2)
เท่ากับ ร้อยละ 42.10

3) หลักการบริหารงานภาครัฐแบบบูรณาการประกอบด้วยหลักปฏิบัติธรรม หลักศาสตร์
การบริหารทุนมนุษย์ หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักการจัดการความรู้ หลักนโยบาย
ศาสตร์ หลักการจัดการนวัตกรรม หลักการจัดการสภาวะแวดล้อม หลักการป้องกัน สร้างสมดุล
ทางจิต และหลักธรรมาภิบาลโลก

คำสำคัญ: การบูรณาการพุทธธรรม, การบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึก

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the integrative Buddhism principles to lead the profound public administration to build the Mahachulalongkornrajavidyalaya University intellectual capital through higher learning and ready toward AEC 2) to study the factors affecting to the integrative Buddhism principles to lead the profound public administration to build the Mahachulalongkornrajavidyalaya University intellectual capital through higher learning and ready toward AEC 3) to propose the integrative Buddhism principles to lead the profound public administration to build the Mahachulalongkornrajavidyalaya University intellectual capital through higher learning and ready toward AEC. This study was a mixed method approach. The qualitative method used in-depth interviewing of 18 key informants, both monks and laypersons, who were experts in

Buddhadhamma and public administration, while the quantitative method used questionnaire from the total of 6,000 respondents of 5,000 from Mahachulalongkornrajavidyalaya University and 1,000 from Mahamkut Buddhist University, and 400 monks and laypersons were used for questionnaire. The tool used to analyze for qualitative data were interpretation and explanation by logical analysis, while the quantitative were used a program computer for social sciences to explain and identify result of combining the qualitative and quantitative data to indicate the correlation between independent variable and dependent variable.

Findings of this research were

1) The integrative Buddhism principles to lead the profound public administration to build the Mahachulalongkornrajavidyalaya University intellectual capital through higher learning and ready toward AEC found that; the core principle of Dhamma such as the principles of nine Buddhadhamma to integrate in public administration, 1.1) Buddha-management to build the idealism goal, 2.1) Buddha-organization was the principle of team work, 3) Buddhists ways of planning that focused on using the principle of four noble truth, 4) Etadagga or the foremost expert in Buddhists sense which were given to the most expert both monks and laities, 5) Buddhism conflict management, 6) Buddha-borignarn by using Sangahavatthu, 7) Buddha-Jariya Dhammabiban, 8) Buddha-Sappaya in Patirupadesavasa, 9) Buddhism achievement were concluded in peace of mind.

2) While as in objective two, the factors affecting to the integrative Buddhism principles to lead the profound public administration to build the Mahachulalongkornrajavidyalaya University intellectual capital through higher learning and ready toward AEC, found that; the appraisal needs of higher level of learning in line of the new public administration curriculum (x6), the integration of Buddha-Dhamma principles with the principles of public administration (x3), the presentation of principles and public administration process (x2), course design of public administration (x5), Buddadhamma principle to apply in public administration (x4), those said in this objective two, were able to forecast the integrative Buddhism principles to lead the profound public administration to build the Mahachulalongkornrajavidyalaya University intellectual capital through higher learning and ready toward AEC (y) at the significance of 0.05 and R^2 change value = 42.10.

3) The last objective revealed that, the integrated principle of public administration comprised as follows: 3.1) Dhamma practice, 3.2) science of human capital management, 3.3) human resource development, 3.4) knowledge management, 3.5) policy science, 3.6) innovative management, 3.7) environmental management, 3.8) the precautions, 3.9) mental equilibrium and Global Dhammabiban.

Keywords: The Integrative Buddhism Principles, Profound Public Administration.

1. บทนำ

การศึกษาหลักการในทางพระพุทธศาสนาให้เข้าใจเกี่ยวกับญาณวิทยาเชิงพุทธที่ลึกซึ้งเพื่อที่จะบูรณาการในกระบวนการจัดการงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ และในขณะเดียวกันนักวิจัยจะนำเสนอหลักการที่เป็นแกนกลางทางการบริหารโดยใช้หลักพุทธธรรม ในแต่ละหลักการนั้นๆ นำไปบูรณาการสาขารัฐประศาสนศาสตร์อย่างกลมกลืน ดังนั้น หลักพุทธบูรณาการผู้วิจัยจะทำการสำรวจจากตำราภาษาบาลีและภาษาไทยรวมถึงภาษาอังกฤษเพื่อนำมาสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ ดังกรณีตัวอย่าง “Buddha dhatu” พุทธ ธาตุ หรือ พุทฺโธ แปลว่า ผู้ตรัสรู้ (ขุ.จ. (ไทย) 30/546/211-212) ซึ่งหมายถึง ผู้รู้รอบเกี่ยวกับองค์ประกอบของกายและจิตใจ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางวิปัสสนา (Insight method) (ซึ่งบุญทัน ดอกไธสง, 2557 : 478) อ้างถึงระบบการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วย 1) คณธรรมะ เป็นการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนจากพระคัมภีร์ 2) วิปัสสนาธุระ เป็นการฝึกปฏิบัติกรรมฐานซึ่งเป็นวิธีทำจิตใจให้สงบแล้วนำสภาวะของจิตสงบบริสุทธิ์นั้นไปวิเคราะห์อารมณ์หรือวิเคราะห์กระบวนการทางกาย เวทนา จิต ธรรม โดยใช้ร่างกายของตนเองเป็นห้องทดสอบ เพื่อสังเกต เพื่อวินิจฉัย ความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆ และสามารถจัดอารมณ์ความรู้สึกนั้นโดยวิธีการประเมินปัจจัยที่เกิดจากความคิด จิต วิญญาณ จนเข้าใจผลของกระบวนการเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ

ชาวพุทธส่วนมากได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และเข้าใจหลักของเหตุผลของจักรวาลโดยเน้นประเด็นไปยังหลักของความรักและความเมตตา ซึ่งเชื่อในหลักการ 3 ประการ ได้แก่ 1) กัมมุนา วัตตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม (ขุ.ธ. (บาลี) 13/382/457) 2) เมื่อประชาชนเข้าใจหลักการเบื้องต้นแล้ว นักบริหารจะเห็นความสำคัญของพระพุทธพจน์ที่ว่า “ปญญา โลกสมิ ปชฺโชโต” (ส.ส. (บาลี) 7/218/61) ที่ปัญญาได้ฉายแสงไปทั่วโลก ดังที่พระพรหมบัณฑิต อธิการบดีได้นำเสนอในการสัมมนาวิชาการได้อ้างถึงการบูรณาการพุทธธรรมกับศาสตร์การบริหารยุคใหม่ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 องค์ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัย พระองค์มีพระประสงค์ที่จะตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อการศึกษาขั้นสูงในการศึกษาพระไตรปิฎกและการบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาทั้งความรู้และพัฒนาจิตใจ และ 3) ซึ่งพระพรหมบัณฑิตได้อ้างถึง

ขั้นตอนหนึ่งว่า พระพุทธศาสนาและวิทยาศาสตร์สมัยใหม่จะต้องสนใจในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

1. บูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในหลักธรรมาภิบาลในการจัดการยุคใหม่
2. การจัดการจะต้องโปร่งใสและเป็นธรรม
3. แก้ไขปัญหาทางสังคมผ่านการใช้ความรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยวิธีการปรองดอง

การบูรณาการหลักพุทธธรรมและการบริหารยุคใหม่เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึก ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ 1) ไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา 2) กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ปรัชญา ปฏิบัติด้วยความชำนาญ มีผลงานปรากฏ ปฏิเวธ (Result base) 3) เพื่อนำความรู้ที่ถูกต้องไปใช้ด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใสให้กับเอกบุคลและสังคม 4) เพื่อจัดองค์กรภาครัฐให้บุคลากรมีความสมบูรณ์ด้วยกายภาพและจิตภาพ 5) เพื่อบุคลากรมีจิตสภาวะที่สามารถ ลด ละ เลิก กิเลส ตัณหา ความโลภซึ่งสามารถทำให้จิตใจใสสะอาด เป็นกลาง เป็นอุเบกขา (อสังคตจิต) ซึ่งหมายถึง การละทิ้งความต้องการทั้งปวงและมีจิตว่างนั้นคือการปฏิเสธความต้องการที่เกิดโดยธรรมชาติ เพื่อเป็นบุคคลที่บรรลุธรรมและไม่กลับคืนมาสู่สถานภาพเดิม กล่าวคือ ให้ความสงสารโดยไม่ต้องการความสงสารตอบแทน ซึ่งหมายถึง การปลดปล่อยสรรพสิ่งทั้งหลายออกจากจิตใจที่มีความต้องการ ไม่อยากจะได้วัตถุเป็นของตนเอง แต่มอบชีวิตจิตใจเพื่อรับใช้มวลชน ประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ซึ่งต่างจากความคิดทางฟิสิกส์ที่สรรพสิ่งทั้งหลายมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไม่สามารถตอบการหลุดพ้นจากวิญญะได้

คุณค่าในการนำหลักพุทธธรรมไปเป็นแกนกลางในการบูรณาการสร้างกรอบแนวคิดนำไปเสริมสร้างคุณค่าสูงในการพัฒนาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ให้มีความลุ่มลึกยิ่งขึ้นในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะของประเทศผ่านองค์การภาครัฐ โดยการวิจัยด้านการบูรณาการพลังของหลักพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งทำให้เกิดตัวแบบเชิงบูรณาการ องค์ความรู้ในการบูรณาการทั้งสองหลักให้เกิดความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขารัฐประศาสนศาสตร์เพื่อเป็นเชื่อ้นำการบริหารองค์กร AEC และองค์กรระดับโลก ผู้วิจัยจะนำหลักการทั้งสอง คือ พุทธธรรม และหลักรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นกระบวนทัศน์ (paradigm) ใหม่เชื่อมโยงกันระหว่างหลักพุทธธรรมและหลักรัฐประศาสนศาสตร์ โดยการนำปัญหาตะวันออกและปัญหาตะวันตกเพื่อมาสร้างกรอบความคิดในการสร้างทุนมนุษย์ สร้างศักยภาพ สร้างความดี ความซื่อสัตย์ จริยธรรมและคุณธรรม ความยุติธรรมและคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความมีเอกภาพและความปรองดอง การประหยัดและการอุทิศที่จะมีจิตผูกพันในการทำงานให้แก่ชุมชนและมวลชน ซึ่งประเด็นดังกล่าวมาแล้วนั้น จะนำมาใช้เพื่อบูรณาการผานวิธีเพื่อสร้างรัฐประศาสนศาสตร์อย่างลุ่มลึกเพื่อนำไปบริการชุมชนโลก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาในประเด็นพุทธธรรมที่จะนำมาบูรณาการคืออะไร หลักการรัฐประศาสนศาสตร์ที่นำมาบูรณาการกับหลักพุทธธรรมคืออะไร ตัวแบบที่ได้จากการบูรณาการ หลักการทั้งสองคืออะไรที่จะสามารถใช้บริหารจัดการการศึกษาระดับสูงในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC)

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1) เพื่อศึกษาการบูรณาการพุทธธรรมนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2.2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการพุทธธรรมนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2.3) เพื่อนำเสนอหลักรัฐประศาสนศาสตร์เชิงพุทธธรรมเพื่อบริหารภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการพัฒนาทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1.1) ข้อมูลจากพระไตรปิฎก

3.1.2) ทฤษฎีการบริหารภาครัฐและกรอบรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่

3.1.3) การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 18 รูป/คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพระไตรปิฎก 9 รูป/คน และผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ 9 รูป/คน

3.1.4) ข้อมูลเชิงปริมาณได้รับจากนักศึกษา 400 รูป/คน จาก 2 หน่วยงาน แบ่งเป็นมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.2) บริบทของโครงการวิจัย

บริบทของโครงการวิจัยประกอบไปด้วยตัวแปรเหตุและตัวแปรผล ดังต่อไปนี้

3.2.1) ตัวแปรเหตุ

- กระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์

- การบริหารหลักสูตรในการสร้างทุนทางปัญญามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3.2.2) ตัวแปรผล

- การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของคณะสงฆ์เพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

3.3) ขอบเขตด้านระยะเวลา

3.3.1 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก และหลักของรัฐประศาสนศาสตร์ยุคใหม่ 5 ปีหลัก

3.3.2 ระยะเวลาในการในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 – เดือนสิงหาคม 2558 รวมระยะเวลา 8 เดือน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1) รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed methods) ชนิดลำดับผลการศึกษา โดยเป็นการทำการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้คำถามปลายเปิด ที่ต้องการให้ผู้ตอบคำถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 รูป/คน สามารถอธิบายถึงเหตุผลของกระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ ปัจจัยที่สนับสนุนหลักสูตรในการสร้างทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีผลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึก ส่วนแบบสอบถามปลายปิดจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจระดับความเห็นต่อประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นประเด็นคำถาม ที่บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผล สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีการสรุปถึงเหตุผล เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายปิด อันจะทำให้ได้องค์ความรู้ทั้งทางลึกและกว้าง

ก. เชิงปริมาณ

ดำเนินการโดยศึกษากลุ่มอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย จำนวน 6,000 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551 : 45) ระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

ข. เชิงคุณภาพ/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ดำเนินการโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งหมด 18 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก (Purposive Sampling)

4.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ที่ความเชื่อมั่น 0.95 และแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4.3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

4.4) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping)

ตามลำดับความสำคัญของการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

5. ผลการวิจัย

5.1) กระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์

จากผลการศึกษาวิจัยกระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ได้ หลักรัฐประศาสนศาสตร์ที่ผสมเข้ากันได้กับหลักพุทธธรรม และใช้เป็นฐานในการอธิบายความ สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมหลักรัฐประศาสนศาสตร์ให้เข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ความคิดเห็นว่าหลักพุทธธรรม ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ผสมเข้าหลักการบริหารรัฐประศาสน ศาสตร์ 9 กระบวนทัศน์ ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรศึกษาของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, $S.D. = 0.397$) ที่มีกระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ ดังนี้

1.1 การนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานภาครัฐ

หลักพุทธธรรม 9 ประการ เพื่อการบริหารงานภาครัฐ ได้แก่

1) พุทธบริหารที่มีเป้าหมายอันเป็นอุดมการณ์และยุทธศาสตร์ที่มุ่งยึดเอาความ ผาสุกและความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสงบสันติ ที่มีหลักธรรมคำสอนคือ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง การบำเพ็ญแต่ความดี การทำจิตใจให้ผ่องใส เป็นรากฐานในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะและการบริหารกิจการงานภาครัฐ

2) พุทธองค์การ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางหลักการบริหารจัดการงานต้องอาศัย การร่วมกันทำงาน โดยมีเป้าหมายเดียวกันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างความเข้าใจในหมู่พระสงฆ์ มีการปรึกษาหารือกัน กำหนดกฎกติกาให้ยึดถือปฏิบัติ พร้อมกับการปรับตัวในการจัดการปัจจัย สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

3) การวางแผนเชิงพุทธ โดยยึดหลักอริยสัจสี่ที่เป็นการวางหลักและบวนการ วางแผนที่ชี้แนะให้แก้ไขปัญหานั้นสาเหตุ

4) ความเชี่ยวชาญเชิงพุทธ “เอตทัคคะ” ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้มอบหมาย อำนาจหน้าที่ให้พระสงฆ์ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่แต่ละท่านมีความรู้ความสามารถเฉพาะตามแต่ ญาณและมีขอบข่ายงานให้ชัดเจน

5) การบริหารความขัดแย้งเชิงพุทธเป็นการบริหารงานที่ช่วยลดความขัดแย้ง หรือ ป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งในการบริหารงาน

6) พุทธบริการ ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้วางหลักการให้บริการแก่ประชาชนที่ ผู้บริหารองค์การภาครัฐต้องมีพรหมวิหารสี่ คือมีความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา และมีสังคหวัตถุ 4 คือ ต้องมีทาน ปิยะวาจา อตถจริยา และสมานัตตา การที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐมี พรหมวิหารสี่และสังคหวัตถุ 4

7) พุทธจริยธรรมาภิบาล พระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางหลักในการสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารองค์การที่ผู้บริหารและพนักงานของรัฐต้องรักษาศีลและประพฤติดุธรรม เป็นเนืองนิตย์ จนฝังอยู่ในจิตใจที่คอยเตือนสติอยู่ตลอดเวลาที่มีหิริ โอตตัปปะ ยึดมั่นในเบญจศีล เบญจธรรม ที่คอย เป็นกลไกในการกำกับให้ใจใสสะอาด สงบ

8) พุทธสัปปายะ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าใจดีว่าสภาวะแวดล้อมมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นความไม่เที่ยงอย่างหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงสรรพสิ่งใดย่อมส่งผลกระทบเชื่อมโยงถึงกันมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปของกระบวนการชีวิตและธรรมชาติ

9) สัมฤทธิ์ผลเชิงพุทธ เป้าหมายของการเป็นพุทธบริษัท คือ ความสุขสงบและปรินิพพาน สัมฤทธิ์ผลขององค์การภาครัฐ คือ ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีความเจริญเกิดสันติภาพสันติสุขซึ่งทางพุทธศาสนาได้วางวิधिปฏิบัติยึดเอามงคล 38 เพื่อพัฒนาชีวิตจิตวิญญาณของผู้บริหารและพนักงานของรัฐ

กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.329) กับการนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานภาครัฐ

1.2 หลักการและกระบวนการบริหารงานภาครัฐ ได้แก่

1) หลักประสิทธิภาพในการบริหาร มุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรทางการบริหารให้มีประสิทธิภาพแล้วนำหลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพที่มีการแบ่งงานกันทำในการบริหารในโรงงานอุตสาหกรรม

2) หลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ ที่มีการจัดวางกระบวนการบริหารอย่างชัดเจน กำหนดเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร

3) หลักการแยกการเมืองออกจากการบริหาร แยกให้ชัดเจนว่าการเมืองมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การบริหารเป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติตามหลักการบริหาร

4) หลักการบริหารศาสตร์ โดยได้มีการวางหลักการบริหาร POSDCORB เพื่อจัดการทรัพยากรทางการบริหาร 4Ms และมีการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สถิติศาสตร์มาช่วยในการวิเคราะห์และตัดสินใจในกระบวนการบริหาร

5) หลักทางเลือกสาธารณะ ที่เน้นการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะที่ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์ทางเลือกที่คุ้มค่าและได้นำหลักการจัดการองค์การเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ

6) หลักรัฐประศาสนศาสตร์ คือ วิชาชีพที่มีการแยกการบริหารออกจากรัฐศาสตร์ที่กำหนดขอบเขตหน้าที่รัฐศาสตร์เป็นเรื่องของการกำหนดนโยบาย รัฐประศาสนศาสตร์ มีหน้าที่ในการวิเคราะห์นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติตามหลักการบริหาร

7) หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการวางหลักในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารอย่างคุ้มค่า โปร่งใส

8) หลักการบริหารการพัฒนา ปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยมุ่งแก้ไข ปัญหา การพัฒนาเติบโต และมุ่งประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมาย

9) การบริหารนานาชาติ การบริหารงานภาครัฐต้องคำนึงถึงเงื่อนไขภาพแวดล้อมที่เป็นกลไกทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมโลก

กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.482)

1.3 การบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักการบริหารภาครัฐ

การที่จะนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ปรับใช้กับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ ต้องเป็นการนำไปผสานให้เข้ากันได้ทั้งแนวคิด อุดมการณ์หลักการ และการปฏิบัติของพระวาทโดยเฉพะพนักงานของรัฐต้องปฏิบัติธรรมให้รู้ถึงสภาวะธรรมตามความเป็นจริง รู้ถึงเหตุปัจจัยที่จะทำให้เกิดมรรคผลนิพพาน (วิปัสสนากรรมฐาน) และรู้ถึงวิธีทำจิตให้สงบไม่ฟุ้งซ่าน เพื่อลดอุปสรรคในกระบวนการที่จะบรรลุมรรคผล (สมถกรรมฐาน) โดยการให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์ที่มุ่งเน้นการฝึกฝนพัฒนาตนเองจนรู้แจ้งเห็นจริง เข้าใจบริบทความรู้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างรอบด้านรอบคอบและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม แล้วนำไปปฏิบัติที่มุ่งหมายเอาความสำเร็จเป็นที่ตั้ง พฤติกรรมการทำงาน แบบสมณะปฏิบัติที่นำหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องเหนี่ยวนำจิตใจเช่นทศพิธราชธรรม พรหมวิหารสี่ สังคหวัตถุ 4 และหลักอภินิหารธรรม 7 คอยกำกับจิตใจและการตัดสินใจ มุ่งหมายเอาความสำเร็จของเป้าหมายงาน ยึดเอาความผาสุกของประชาชนเป็นที่ตั้งโดยมีการคิดสร้างนวัตกรรมบริการของหลักสูตรการสอนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่เป็นความคิดริเริ่มที่พัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ที่มีฐานคิดปฏิบัติแบบพุทธ นวัตกรรมบริการนี้เป็นการป้องกันการใช้ทรัพยากรสาธารณะมิให้รั่วไหล ให้คุ้มค่าเกิดความโปร่งใส นวัตกรรมที่คิดพัฒนาขึ้นนี้สามารถเผยแผ่ไปยังประชาคมอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพร สายทอง ที่ได้วิจัยเรื่อง พุทธวิธีการจัดการความรู้สู่การพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า พุทธวิธีจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดการบริหารอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการบริหารยุคใหม่คือการจัดการความรู้ (KM : Knowledge Management) และนำพุทธวิธีการจัดการความรู้ไปบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อหา รูปแบบในการบริหารจัดการวิทยาลัยสงฆ์ในเขตภาคเหนือตอนบนให้มีประสิทธิภาพ (สุทธิพร สายทอง, 2559 : 85) ซึ่งหลักการดังกล่าวมีความพอดีสมดุระหว่างปัจจัยอันเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่มีความสะดวกสัปปายะโดยใช้งบประมาณและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพป้อนเข้าสู่ระบบบริหารขององค์การภาครัฐให้ได้ผลงานตามที่วางแผนและนโยบายที่กำหนด

การบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักการบริหารภาครัฐ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.493)

5.2) ปัจจัยที่สนับสนุนหลักสูตรในการสร้างทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากผลการวิจัยการสร้างทุนปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นอกจากเป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักรัฐประศาสนศาสตร์ให้เป็นหลักการบริหารงานภาครัฐแล้วยังต้องอาศัยบทคำสอนพุทธธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารสร้างความเข้าใจหลักการบริหารงานภาครัฐแบบบูรณาการ

2.1 หลักพุทธธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ คือ บทคำสอน 9 บท ได้แก่ 1) อริยสัจ 4 2) ทศพิธราชธรรม 3) พรหมวิหาร 4 4) สังคหวัตถุ 4 5) ศีล 5 6) ไตรสิกขา 7) ปฏิจจสมุปบาท 8) มงคลชีวิต 38 9) กฎแห่งกรรม กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.479)

2.2 โครงสร้างหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยต้องมีส่วนพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐของไทยที่กำลังประสบปัญหาความไม่โปร่งใสในการบริหารงาน การฉ้อฉลทางอำนาจซึ่งเป็นต้นธารของความไม่โปร่งใสในทุกๆระดับ วิชารัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ที่บูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรมจึงเป็นนวัตกรรมบริการโดยบรรจุให้เป็นวิชาบังคับและมีการสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในการนำหลักพุทธธรรมประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.538)

2.3 การประเมินความต้องการในการศึกษาระดับสูงตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจะมีจุดเด่นที่สามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณธรรมประจำใจมีความซื่อสัตย์รู้จักบาปบุญคุณโทษ บัณฑิตที่เป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัยตรงกับความต้องการทั้งสังคมไทยและอาเซียน เพื่อเข้าไปมีส่วนในการแก้ปัญหาความไม่โปร่งใสในระบบราชการและการพัฒนาประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน การเผยแพร่และการขยายหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ไปยังประเทศสมาชิกที่นับถือศาสนาพุทธเป็นทุนเดิมและเป็นกลยุทธ์ที่แหลมคม

กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.418)

5.3) การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การบูรณาการพุทธธรรมจะเป็นการประยุกต์ใช้พุทธธรรมในวิชารัฐประศาสนศาสตร์อย่างลุ่มลึก มีตัวบ่งชี้หลักพุทธธรรมที่นำไปประยุกต์กับรัฐประศาสนศาสตร์ มีความพอใจต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ และมีความสอดคล้องกับความต้องการหลักสูตรใน AEC การจะบูรณาการได้จะต้องอาศัยกระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์และปัจจัยสนับสนุนหลักสูตรในการสร้างทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 การบูรณาการการประยุกต์ใช้พุทธธรรมในวิชารัฐประศาสนศาสตร์อย่างลุ่มลึก จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= 0.338) ที่การบูรณาการการประยุกต์ใช้พุทธธรรมในวิชารัฐประศาสนศาสตร์อย่างลุ่มลึกจะต้องมีลักษณะที่ผู้กำหนดนโยบายภาครัฐควรนำหลักพุทธธรรมประกอบการตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะ

ผู้ทำงานในหน่วยงานของรัฐควรยึดหลักศีลและธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นกรอบในการทำหน้าที่ของตน หลักพุทธธรรมสามารถนำไปปรับใช้ได้ทุกขั้นตอนตั้งแต่กระบวนการคิด การกำหนดนโยบาย การปฏิบัติ และผู้กำหนดนโยบายรัฐควรนำหลักพุทธธรรมประกอบการตัดสินใจเลือกนโยบายสาธารณะ

3.2 ตัวบ่งชี้หลักพุทธธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้กับรัฐประศาสนศาสตร์ จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.649$) ที่หลักพุทธบริหารมาประยุกต์ใช้ในสาขารัฐประศาสนศาสตร์โดยมีตัวบ่งชี้คือหลักธรรมาภิบาลภาครัฐตั้งอยู่บนคติธรรมทางพุทธศาสนา มีการนำหลักศีลและธรรมของศาสนาพุทธประยุกต์ใช้กับการบริหารงานภาครัฐ รวมทั้งนำเอาหลักธรรมทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นหลักการเดียวกับหลักคุณธรรม

3.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ จากการศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่สร้างความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.655$) กล่าวคือ ผู้ศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่พึงพอใจกับเนื้อหาวิชาที่พัฒนาความรู้และทักษะทางการบริหาร หน่วยงานต้นสังกัดพึงพอใจกับพนักงานของตนที่จะสามารถนำความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ไปพัฒนางานขององค์กร และผู้ติดต่อกับบัณฑิต มหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต มีความพึงพอใจกับพฤติกรรมและวิธีการทำงาน

3.4 ความสอดคล้องกับความต้องการหลักสูตรใน AEC จากการศึกษา กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.80, S.D. = 0.556$) ที่การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึก ในการศึกษาในระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เพราะหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม สามารถนำไปปรับใช้ได้ทั้งการบริหารงานของสถาบันสงฆ์และหน่วยงานของพลเรือนหรือหน่วยงานของรัฐใน AEC ยอมรับเนื้อหาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้หลักการบริหารใหม่เรียกว่า หลักพุทธบริหาร และการปฏิบัติเรียกว่ากลยุทธ์พุทธวิธี

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.461$) กับการบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ที่เป็นการประยุกต์ใช้พุทธธรรมในวิชารัฐประศาสนศาสตร์อย่างลุ่มลึก มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ มีหลักพุทธธรรมเป็นตัวบ่งชี้ในการประยุกต์กับรัฐประศาสนศาสตร์ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรใน AEC

กระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์และปัจจัยที่สนับสนุนหลักสูตรในการสร้างทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีส่วนอย่างสำคัญประมาณร้อยละ 33.2-51.8 ที่มีผลต่อการบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษา พบว่า การประเมิน

ความต้องการในการศึกษาระดับสูงตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ (x6) การบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักการบริหารภาครัฐ (x3) การนำเสนอหลักการและกระบวนการบริหารภาครัฐ (x2) การออกแบบหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ (X5) และหลักพุทธธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในสาขา รัฐประศาสนศาสตร์ (x4) สามารถใช้พยากรณ์การบูรณาการพุทธธรรม เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร ภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อ เตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (Y) ได้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การ ตัดสินใจที่ปรับแล้ว (R^2) เท่ากับ ร้อยละ 42.10

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการพุทธธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารภาครัฐอย่างลุ่มลึกใน การศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม อาเซียน โดยพิจารณาจากประเด็นในแต่ละวัตถุประสงค์ ภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

6.1) การบูรณาการการประยุกต์ใช้พุทธธรรมในวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พบว่า จะช่วยให้การบริหารงานภาครัฐมีความโปร่งใสมากขึ้น เนื่องจากหลักพุทธธรรมเป็นเรื่องของ อุดมการณ์ที่ยิ่งใหญ่ที่ต้องการให้มนุษย์พ้นทุกข์ การบริหารงานภาครัฐที่มีฐานคติพุทธธรรมรองรับ จะทำให้การบริหารงานภาครัฐมีประสิทธิภาพและประประสิทธิผล กล่าวคือ การบริหารงานภาครัฐ ที่มีอุดมการณ์พุทธธรรมเพื่อความผาสุกของประชาชน สร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม หลักพุทธ ธรรมที่จะถูกนำไปผสมผสานเข้ากับวิสัยทัศน์ในการบริหารงานองค์การภาครัฐที่จะกระตุ้นพนักงานรัฐทุก คนมีอุดมการณ์ในการทำหน้าที่เพื่อประชาชนพ้นทุกข์โดยนำอุดมการณ์ไปสู่การปฏิบัติจัดการด้วย กลยุทธ์การวางแผนที่ใช้กระบวนการอริยสัจ 4 ของพระพุทธองค์ เพื่อแก้ไขที่รากของปัญหา อาศัย ความเชี่ยวชาญของพนักงานและผู้บริหารองค์การและต้องไม่มีความขัดแย้งที่เกิดจากความเชื่อแบบ มนงาย ดังนั้นอริยสัจ 4 จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุห์ณัฐเสฐฐ์ อธิวาโน ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการการสาธารณูปการของ พระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า อริยสัจ 4 เป็นแนวทาง สำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ทุกข์ คือปัญหาการก่อสร้างและการ บูรณปฏิสังขรณ์ไม่เหมาะสม สมุทัย คือต้นเหตุให้เกิดการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์นี้โรธ คือ เป้าหมายการก่อสร้างและ การบูรณปฏิสังขรณ์ และมรรค คือแนวทางข้อปฏิบัติการสาธารณูปการ (พระครูสมุห์ณัฐเสฐฐ์ อธิวาโน, 2559 : 1) การตัดสินใจต้องอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้ มิใช่เกิดจากความเชื่อแบบมนงาย ผู้ปฏิบัติงานต้องทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ยึดหลักธรรมาภิบาล จึงจะสามารถผลิตบริการสาธารณะ ที่มีความเจริญ สันติภาพและสันติสุข กลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยอย่างมากที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีการบูรณาการพุทธธรรม เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงาน ภาครัฐอย่างลุ่มลึกในการศึกษาระดับสูงของมหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคม อาเซียน กล่าวโดยสรุป ควรมีการประยุกต์ใช้ตั้งแต่ขั้นตอนของอุดมการณ์ การวางแผนนำ อุดมการณ์ไปสู่การปฏิบัติและผลที่ได้จากการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ให้ความหมาย

ว่า การบูรณาการเป็นการนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated curriculum) คือ หลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาของวิชาต่างๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละรายวิชาหมดไปเช่นเดียวกัน การเรียนการสอนที่ดำเนินการด้วยวิธีบูรณาการ เรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (Integrated instruction) คือ เน้นที่องค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของครูและความหมายของบูรณาการว่าการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ทุกชนิด ที่บรรจุอยู่ในแผนของหลักสูตร เป็นการเชื่อมโยงแนวนอนระหว่างหัวข้อและเนื้อหาต่างๆ ที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การบูรณาการทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และรู้ในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง การบูรณาการความรู้เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะในยุคที่มีความรู้ ข้อมูลข่าวสารมากจึงเกิดเป็นหลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรบูรณาการ (Integrated curriculum) ซึ่งพยายามสร้างหัวข้อเรื่อง (Themes) ในโปรแกรมวิชาโดยนำความคิดหลักในวิชามาสัมพันธ์กันและสัมพันธ์เข้ากับวิชาอื่นด้วย

6.2) กระบวนการบูรณาการพุทธธรรมกับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรที่ศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดที่มีการนำเสนอหลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานภาครัฐ โดยเห็นว่าหลักการของศาสนาพุทธที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ดีกับการบริหารงานภาครัฐมี 9 หลักการ ได้แก่ พุทธบริหาร พุทธองค์การ การวางแผนเชิงพุทธ ความเชี่ยวชาญเชิงพุทธ การบริหารความขัดแย้งเชิงพุทธ พุทธบริการ พุทธจริยธรรมภิบาล พุทธสัปปายะและสัมฤทธิ์ผลเชิงพุทธ หลักพุทธธรรมดังกล่าว มีการออกแบบจัดการอย่างเป็นระบบความคิดที่เริ่มตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายเป็นอุดมการณ์ มีการจัดการในรูปขององค์การ การวางแผน การใช้ความเชี่ยวชาญ การจัดการความขัดแย้งในการองค์การ เพื่อผลิตการให้บริการ มีการใช้หลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำดีละชั่ว ทำจิตใจให้ผ่องใสเป็นรากฐานในการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ โดยมีมุ่งหมายเอาสัมฤทธิ์ผลเชิงผล คือ ความสงบสันติสุขในหมู่พลมนุษย์ ซึ่งระบบความคิดดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดีในการบริหารงานภาครัฐที่ต้องมีการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การจัดการองค์การ การประเมินผลที่มุ่งหมายเอาผลสัมฤทธิ์ คือ ความอยู่ดีกินดี มีความสงบสันติสุข ซึ่งหลักการบริหารของฟาโยว์ (Fayol, 1916 : 75) สอดคล้องกับหลักหลักพุทธธรรมที่ให้ความสำคัญกับความชำนาญ การมีวินัย ผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มจะต้องไม่ขัดแย้งต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและสำนึกของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีความขัดแย้งและแนวคิดของเบอร์นาร์ด (Mahoney, J.T., 2002 : 159-172) การบริหารงานองค์การต้องปรับตัวตามสถานการณ์ที่เรียกว่าระบบเฉพาะกิจตามสถานการณ์ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสัปปายะ

6.3) หลักการบริหารงานภาครัฐที่ได้ผสมเอาหลักพุทธธรรมและหลักรัฐประศาสนศาสตร์ นับตั้งแต่ขั้นตอนความคิดที่เป็นอุดมการณ์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์พ้นทุกข์ทั้งทางใจและกาย ผ่านหน่วยงานของรัฐ นำไปปฏิบัติด้วยวิถีพุทธที่ยึดหลักธรรมในทุกขั้นตอนของการบริหารงาน ภาครัฐ ได้รับรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยควรนำไปออกแบบ ปรับปรุงหลักสูตร สำหรับการศึกษาในระดับสูงของมหาวิทยาลัยที่ขยายมุมมองให้ครอบคลุมไม่เฉพาะ สังคมไทย แต่มีจุดมุ่งหมายครอบคลุมประชาคมอาเซียนและโลก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ ดังกล่าว ควรประกอบด้วยหลักการ 9 หลักการ ได้แก่ หลักปฏิบัติธรรม (พัฒนาอุดมการณ์รับใช้ มวลชน) หลักศาสตร์การบริหารทุนมนุษย์ในองค์กร หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หลักการจัดการ ความรู้ หลักนโยบายศาสตร์ หลักจัดการนวัตกรรมอย่างทั่วถึง หลักการจัดการภาวะแวดล้อม หลักการป้องกัน สมดุลทางจิต หลักธรรมาภิบาลโลก จึงจะเป็นการบริหารงานภาครัฐอย่างลุ่มลึก และเป็นการพัฒนาทุนทางปัญญาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเตรียมขยาย ผลไปยังประเทศอาเซียน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) การจะบูรณาการหลักพุทธธรรมไปใช้ในการบริหารภาครัฐอย่างลุ่มลึกมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยควรวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นลำดับก่อนหลัง ดังนี้ การประเมินความต้องการในการศึกษาระดับสูงตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ การนำเสนอ หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารงานภาครัฐ การออกแบบหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ใหม่ หลักพุทธ ธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ การนำเสนอหลักการและกระบวนการ บริหารงานภาครัฐ และการบูรณาการหลักพุทธธรรมและหลักการบริหารงานภาครัฐ ตามลำดับ
- 2) มีนโยบายศึกษาต่อยอดเพื่อขยายผลอย่างลึกซึ้งในการสร้างทฤษฎี หลักการปฏิบัติ การวัดผล และการประเมินผล ที่เป็นรูปธรรมจากกระบวนการบูรณาการ
- 3) มีนโยบายสนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้าจากพระไตรปิฎก พระอภิธรรม และจาก ผู้ชำนาญการที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 4) หน่วยงานภาคการศึกษาควรนำหลักพุทธธรรมสอนควบคู่กับหลักรัฐประศาสนศาสตร์ให้ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ศึกษาวิชาการบริหารงานภาครัฐ
- 5) ขยายผลการศึกษาวิจัยนี้ไปยังสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์และฆราวาสในภูมิภาค อาเซียน
- 6) รัฐบาลกำหนดนโยบายให้มหาวิทยาลัยสงฆ์และมหาวิทยาลัยของฆราวาส แลกเปลี่ยนบุคลากรหรือทำความตกลงสอนร่วมกัน

7.2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) นำข้อมูลที่มีการดำเนินการไปทำการทดสอบโดยวิธี Delphi technique จากผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์และพุทธศาสตร์ในเชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาวัดผลประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2) นำผลข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เข้าสู่กระบวนการ Brainstorming คือ การระดมสมองจากนักบริหารภาครัฐและพุทธศาสตร์ เพื่อนำหลักการจากผลของการบูรณาการนี้ไปสู่กระบวนการสัมมนากลุ่ม เพื่อให้ได้การบูรณาการพุทธธรรมนำการบริหารรัฐประศาสนศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรมและสมบูรณ์

References

- Boonton Dockthaisong. (2014). The Northeast star. *National Symposium*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khonkaen Campus.
- Henri Fayol. (1916). *General and Industrial Management*. London: Sir Isaac Pitman and Sons.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2016) Thai Tripitaka Mahachulalongkornrajavidyalaya Version. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Publication.
- Mahoney, J.T. (2002). 'The relevance of Chester I. Barnard's Teachings to Contemporary Management Education: Communicating the Aesthetics of Management', *International Journal of Organization Theory and Behavior*. 5(1&2), 159-172.
- Phrakhrusamu Natthaset Athiyano. (2016). The Development of Management on Public Construction and Renovation of Sangha Administrators Region 11. *Journal of MCU Social Science Review*, 5(2), 1-14.
- Sutthiporn saithong. (2016, May-August) Buddhist Approach to knowledge Management for Development the Sangha College in upper Northern Thailand. *Journal of MCU Social Science Review*, 5(2), 85-96.
- Thanin Silpcharu. (2008). *Statistical Research and Data Analysis by Using SPSS*. 9th Edition. Bangkok: Business R&D.

